

AANBEVELINGEN VOOR DE KLIMAATTOP IN KATOWICE (COP24)

OKTOBER 2018

De gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering worden steeds zichtbaarder en verwoestender. Elke minieme toename van de gemiddelde temperatuur speelt een rol en het beperken van de gemiddelde mondiale opwarming tot maximaal 1.5°C is van fundamenteel belang. Het overschrijden van deze drempel zal tot een gevaarlijke, instabiele situatie leiden.

De klimaattop in Katowice, Polen (COP24) eind dit jaar kondigt zich aan als de belangrijkste top sinds COP21. Afspraken over de implementatie van het Akkoord van Parijs - die de effectiviteit ervan kunnen maken of breken - moeten op COP24 afgerond worden. Bovendien staat de eerste dialoog over ambitie op de agenda, het startschot van de vijfjaarlijkse ambitieverhoging zoals afgesproken in Parijs.

De internationale klimaatfinanciering belooft opnieuw het grote discussiepunt te worden in de onderhandelingen. Constructieve antwoorden op de openstaande vragen over de klimaatsteun aan ontwikkelingslanden, zijn onmisbaar om van de klimaattop in Polen ook op andere vlakken het succes te maken dat het klimaat nodig heeft.

Bovendien moet België, om een constructieve rol te spelen, ook vegen voor eigen deur: terwijl de uitstoot van ons land sinds 2014 terug stijgt, laten politieke wil en samenwerking op zich wachten. Om onze geloofwaardigheid op het internationale niveau te herstellen, moet België een ambitieuze stem hebben op het internationale niveau, en coherent beleid voeren op het nationale niveau.

ZET DRUK OP GASTLAND POLEN OM RUIMTE TE LATEN VOOR KRITISCHE STEMMEN

Gastland Polen stemde een wet die de vrijheden van burgers en organisaties inperkt die hun stem willen laten horen tijdens COP24. De wet verbiedt spontane protesten in de periode van de top en laat ingrijpende toegang tot persoonlijke informatie van de deelnemers toe, wat een ernstige aantasting is van hun recht op privacy. De wet past in een globale trend naar een verkleining van de ruimte voor kritische stemmen en middenveldorganisaties. De Klimaatcoalitie maakt zich grote zorgen om de aanpak van de Poolse regering en vraagt dat België en de Europese Unie een sterke houding aan te nemen tegen deze

praktijken door de intrekking van deze wet te vragen. Dat dit gebeurt bij een Europese klimaattop, is ongezien. We vragen in het bijzonder aan België om deze wet in vraag te stellen bij de bespreking van de lopende procedure over artikel 7 van het verdrag van de EU, tijdens de volgende hoorzitting hierover tijdens de General Affairs Council. Alle Europese landen moeten vasthouden aan het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, waaronder het recht op privacy, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vergadering te respecteren, en garanderen dat Polen deze wet terugschroeft.¹

De Klimaatcoalitie, die meer dan 70 milieu- en natuurorganisaties, vakbonden, ontwikkelingsorganisaties, burgerbewegingen en jongerenorganisaties verenigt, vraagt de Belgische en Europese beleidsmakers:

1. WEES AMBITIEUS OP HET EUROPESE EN INTERNATIONALE TONEEL

België moet een proactieve rol spelen voor een ambitieus Europees klimaatbeleid. Zowel bij de EU als in de internationale onderhandelingen, moet België zijn stem laten horen. In dat kader, vragen we België:

- Sluit aan bij Nederland en andere Europese landen die **een verhoging vragen van de Europese klimaatdoelstellingen**, om ze in lijn te brengen met het Akkoord van Parijs: vraag een vermindering van broeikasgassen van minstens 55% tegen 2030 en minimum 95% tegen 2050. Dat is nodig, rekening houdend met principe van de gedeelde maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en zodat Europa een leidersrol kan spelen tijdens de onderhandelingen.
- Pleit ervoor dat de **Talano dialoog**, die een eerste stap is om de uitstootkloof te dichten, het IPCC Special Report over de 1.5°C-doelstelling als leidraad neemt en de basis is **van de update en verhoging van de doelstellingen van alle Nationally Determined Contributions (NDC)²** tegen 2020.
- Garandeer dat de afspraken die gemaakt worden in de **Paris Rulebook** over transparantie en rapportering (om. van de internationale klimaatfinanciering)³ volledig zijn en toelaten om juiste vergelijkingen te maken tussen landen.⁴
- Verdedig in Katowice de adoptie van een 'verklaring van Katowice voor een rechtvaardige transitie' door de partijen van het Akkoord van Parijs, en ondersteun de opstart van een '**Actieplan voor de Rechtvaardige Transitie**' om te garanderen dat klimaatbeleid sociaal rechtvaardig is, waardig werk bevordert en de belangen van werknemers integreert. Pleit ervoor dat de rechtvaardige transitie wordt opgenomen in alle NDC's.
- Verdedig de implementatie van **border tax adjustment maatregelen aan de Europese grenzen** op importproducten vervaardigd zonder rekening te houden met de prijs van koolstof en meer algemene sociale en ecologische normen. De opbrengsten moeten onder meer programma's financieren die deze normen in ontwikkelingslanden promoten en ondersteunen (zoals het Green Climate Fund) en sociaal rechtvaardige maatregelen voor de transitie op nationaal niveau bevorderen. Deze maatregel laat toe om de uitstoot verbonden aan geïmporteerde producten te doen dalen en onze bedrijven te beschermen tegen oneerlijke concurrentie.

2. ONTWERP DOORGEDREVEN, NATIONAAL KLIMAATBELEID OP DE KORTE EN LANGE TERMIJN

Ambitieuze woorden op het internationale toneel moeten gepaard gaan met daden op het nationale niveau. België moet dringend werk maken van een beleid dat in lijn is met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs.

- Kom tegen het einde van dit jaar **tot een draft geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan 2030** dat coherent is met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs en mikt op een daling van de energieconsumptie en 100% hernieuwbare energie tegen 2050. Actieve samenwerking tussen het federale niveau en de regio's moet garanderen dat dit plan een coherente visie op het Belgische klimaatbeleid uitdraagt⁵ en geen beroep doet op valse oplossingen⁶;
- **Ontwerp een klimaatwet** die de implementatie van het Akkoord van Parijs vastlegt op nationaal niveau en:
 - Belgische korte-, middel- en langetermijndoelstellingen (**decarbonisatie in 2050**) en een strategie om ze te behalen vastlegt;

- een **onafhankelijke klimaatraad** opricht die bestaat uit (academische) experts om de implementatie van de wet te evalueren. Het orgaan adviseert de regering en het parlement, samen met andere belangrijke adviesorganen zoals de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO);
- een structurele intra-Belgische verdeling van klimaatdoelstellingen op basis van vaste criteria voorziet.
- Stel **een koolstofheffing** in volgens het principe van de-vervuiler-betaalt om het gebruik van koolstofintensieve energie te ontmoedigen. Deze heffing moet deel uitmaken van een totaalpakket aan maatregelen, onder meer in de huisvesting en transport, en sociaal gecorrigeerd worden om een disproportionele impact op de meest kwetsbaren te vermijden. Gebruik de opbrengsten van deze heffing voor het financieren van de transitie en voor internationale solidariteit.
- **Stap af van beleidsmaatregelen die de klimaatcrisis verergeren**, in het bijzonder maatregelen die de structurele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verlengen:
 - Een grondige hervorming van het systeem van salariswagens en tankkaarten, met het oog op een afschaffing ervan met gelijkwaardige compensatie voor werknemers in het kader van duurzame mobiliteit;
 - Een einde aan de versnippering van habitat en de uitbreiding van wegen- en luchtvaartinfrastructuur die leiden tot een toename van transportvolumes;
 - Een stop op verkoop en installatie van nieuwe mazoutketels (industrie en wonen) en een uitfasering van verwarmingsketels op basis van gas;
 - Een uitfasering van voertuigen op basis van verbrandingsmotoren.
- Bepaal **een visie op een rechtvaardige transitie naar een koolstofarme en weerbare maatschappij** die de volgende aspecten integreert:
 - sociale dialoog en burgerparticipatie,
 - een coherente heroriëntering van investeringen (in lijn met Artikel 2 van het Akkoord van Parijs⁷), weg van steun aan de fossiele industrie;
 - ontwikkeling van een publieke, kwalitatieve infrastructuur;
 - vorming en ontwikkeling van competenties, relocalisatie van de economie, respect voor mensenrechten en sociale bescherming⁸.

Dat vraagt middelen voor kennis en studiewerk over wat die transitie naar een koolstofarme samenleving betekent voor de diverse economische sectoren en hun werknemers, en maak deze rapporten voorwerp van maatschappelijk overleg.
- Besteed de **inkomsten uit de Europese emissiehandel (ETS)** volledig aan nationaal klimaatbeleid en internationale klimaatfinanciering. Het ondersteunen van het concurrentievermogen van energie-intensieve bedrijven maakt geen deel uit van het klimaatbeleid.

3. KOM TEGEMOET AAN DE BEZORGDHEDEN VAN ONTWIKKELINGSLANDEN EN HERSTEL HET VERTROUWEN IN DE ONDERHANDELINGEN

Om het Akkoord van Parijs waar te maken, zijn middelen nodig. Enkel met zekerheid over de internationale klimaatfinanciering zullen ontwikkelingslanden in staat zijn om naast de noodzakelijke aanpassing aan de klimaatverandering en de kosten veroorzaakt door onherstelbare schade en verlies, ook in staat te zijn zich koolstofarm te ontwikkelen. België en de Europese Unie moeten anticiperen op moeilijke discussies hierover, om in staat te zijn een constructieve houding aan te nemen en een brug te vormen tussen conflicterende stemmen.

- **Verhoog het Belgische engagement voor de internationale klimaatfinanciering** zodat die, in lijn met de internationale afspraken, een billijke en stijgende bijdrage vormt aan de doelstelling om 100 miljard dollar per jaar te voorzien tegen 2020, en niet weegt op de middelen beschikbaar voor ontwikkelingssamenwerking;

- Kom tot **een definitie van de internationale klimaatfinanciering**, met inbegrip van de betekenis van 'nieuw en additioneel', en dus van wat mee kan tellen als een bijdrage tot de 2020-doelstelling en de volgende doelstellingen voor internationale klimaatfinanciering.
- Breng de **financiering tussen mitigatie en adaptatie in evenwicht**, zodat de meest kwetsbare landen echt baat hebben bij de beloofde additionele financiering;
- Garandeer **voorspelbaarheid van de middelen** die zullen beschikbaar zijn voor ontwikkelingslanden⁹ door afspraken te maken over de verplichte rapportering door donorlanden over hun geplande bijdragen aan de internationale klimaatfinanciering, via verschillende kanalen;
- Start het proces voor het bepalen van de nieuwe, ambitieuze doelstelling voor internationale klimaatfinanciering in **2025**;
- Erken de nood aan **financiering voor loss and damage**, die niet weegt op de middelen beloofd voor aanpassing en koolstofarme ontwikkeling van ontwikkelingslanden;
- Erken het **groeidend probleem van klimaatonthemding en de nood aan dringende oplossingen**, en start een proces om de aanbevelingen, opgesteld door de Task Force on Displacement, verder uit te werken en te implementeren.
- Garandeer dat voedselzekerheid, respect voor mensenrechten en in het bijzonder de internationale teksten en verdragen over rechten van inheemse en lokale bevolkingen, landrechten en natuurlijke rijkdommen centraal staan bij de besprekingen over landbouw;
- Ondersteun de vraag naar een stop op exploratie naar en expansie van en een regulering en vermindering van de ontwikkeling van fossiele brandstoffen.¹⁰

CONTACT

Lien Vandamme

11.11.11

lien.vandamme@11.be

www.klimaatcoalitie.be

De Klimaatcoalitie vertegenwoordigt volgende milieu- en natuurorganisaties, vakbonden, ontwikkelingsorganisaties, burgerbewegingen en jongerenorganisaties:

11.11.11, Aardewerk, ABVV, ACLVB, ACRF-Femmes en Milieu Rural, ACV, Amis de la Terre Belgique, APERe, Arbeid & Milieu, Associations 21, Bond Beter Leefmilieu, Beweging.net, Bos+, BRAL, Broederlijk Delen, Chirojeugd Vlaanderen, Climat et Justice Sociale, Climate Express, Climaxi, CNAPD, CNCD-11.11.11, Conseil de la Jeunesse, De Natuurvrienden, Eco-Vie, Ecoconso, Eckerk, EVA, Fairfin, FIAN Belgium, Financité, FUCID, Gezinsbond, Globelink, Goodplanet, Grands-Parents pour le Climat, Greenpeace, Inter-Environnement Bruxelles, Inter-Environnement Wallonie, Imagine Magazine, JNM, Klimaat Podium Brugge, Klimaatzaak, Kriskras, LEF, Les Scouts, M3M, MATM, Memisa, MOC, Natagora, Nature et Progrès Belgique, Natuur.koepel, Natuurpunt, Netwerk Bewust Verbruiken, Oxfam Magasins du Monde, Oxfam Solidariteit, Oxfam Wereldwinkels, Rikolto, SCI Belgium, Scouts en Gidsen Vlaanderen, Velt, Vlaamse Jeugdraad, Vogelbescherming Vlaanderen, Vrouwenraad, WWF Belgium.

¹ Voor een uitgebreid statement van organisaties uit het Zuiden over deze wet, zie: <http://apwld.org/statement-polish-government-clamps-down-on-the-right-to-protest-at-cop24/>

² Alle landen moeten NDC's indienen waarin ze hun inspanningen voor de doelstellingen van het Akkoord van Parijs uitwerken. In Parijs werd bovendien afgesproken dat deze plannen om de vijf jaar zouden herzien worden. In mei 2016 publiceerde de UNFCCC een rapport dat toonde dat de engagementen in de NDC's, gepubliceerd in 2015, ontoereikend zijn. Zie figuur 2, p.12: <http://unfccc.int/resource/docs/2016/cop22/eng/02.pdf>

³ In overeenstemming met artikel 9.7 van het Akkoord van Parijs.

⁴ De Klimaatcoalitie volgt de gedetailleerde aanbevelingen over de 'modalities of accounting for climate finance', opgesteld en ingediend bij de UNFCCC door Climate Action Network (2016): http://www.climateactionnetwork.org/sites/default/files/can_submission_-_elaborating_modalities_of_accounting_for_climate_finance.pdf

⁵ Deze coherentie is noodzakelijk tussen verschillende bevoegdheden (e.g. landbouw en handel) en tussen de regio's en het federale niveau (in het bijzonder voor de sectoren mobiliteit en transport, fiscaliteit en energie).

⁶ Onder andere de risico's verbonden aan het concept koolstofneutraliteit ('net zero emissions') en negatieve uitstoot, koolstofcompensatiemechanismes, land-gerelateerde en niet-duurzame biobrandstoffen, 'climate-smart agriculture', CCS toegepast in steenkoolcentrales en het gebruik van niet-duurzame biomassa (zowel van nationale afkomst als import uit landen in het Zuiden).

⁷ Heroriëntering van publieke en private financiering van fossiele brandstoffen en ontbossing naar duurzame en koolstofarme investeringen en beleidsmaatregelen.

⁸ ITUC (2017). Just Transition – Where Are We Now and What's Next? A Guide to National Policies and International Climate Governance. https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc_climate_justice_frontline_briefing_2017.pdf

⁹ In overeenstemming met artikel 9.5 van het Akkoord van Parijs.

¹⁰ Lofoten Declaration: <http://www.lofotendeclaration.org/>